

suženjski birič pri bogatem Arabcu. — Knjiga ima 394 strani in je tako zanimivo pisana, da se bravec nikjer ne dolgočasi. Pisatelju se da očitati samo to, da se tako redko oglašja na leposlovnem polju.

Na kraji Hane! Jasně a temné obrázky sepsal Alois Hlavinka. Str. 178. Cena K 2.20. Nakladatel R. Promberger, knihkupec v Olomouci. — S kakšnega stališča naj se ocenja ta knjiga, je napisal g. pisatelj sam v kratkem uvodu z besedami: „Ljudstvo na Hani (na Moravskem) je zmerno veselo; zato tudi ta-le knjižica ni popolnoma šaljiva; rad bi, da se moj bravec, imajoč še smeh na obrazu, tupatam vtopi v resne misli.“ In gradiva za pre-mišljevanje je v knjižici dovolj. Nahaja se tu 21 črtic, izmed katerih nekatere kažejo veselo, druge zopet senčno stran hanaškega življenja. Nekatere črtice so polne narodnega zdravega in tudi rezkega humorja.

Pro kravičku. Chodský obraz od J. Š. Baara. Nakladem „Nového Života“. Cena K 1.40. — Poleg Bohumila Brodského je J. Š. Baar najmarljivejši češki katoliški romanopisec in sicer najbolj nadarjeni romanopisec. Izpod njegovega peresa prihajajo v resnici le dela, ki imajo pravo umetniško vrednost. Zato ima njegovo pisateljsko ime dober glas ne le doma, ampak tudi za mejami češke domovine. Baarov roman „Cestou křížovou“ (iz življenja duhovniškega) in povest „Žebračka“ sta že prevedena v nemški jezik in sta izšla v zalogi J. Pusteta v Renu. Gospa M. Herbert (pseudonim gospe Terezije Keiter, znane nemške pisateljice novel) je izvrstno označila pisateljski značaj J. Š. Baara z besedami: (Allgem. Rundschau I. let. št. 36) „J. Š. Baar je izreden opazovavec in poznavavec človeške duše. S temi lastnostmi pa združuje spretnost slikarja in univerzalnega umetnika. On gleda življenje s treznim vidom fotografamaterja, on ni pesnik in olupševavec, ampak brezobziren verist, celo pesimist, toda on zna buditi in prepričati. S svojimi slikami podaja resničnost tako zvesto kakor Zola in Maupassant. Baarovi junaki so redkokdaj mehki, oni so strogi sebi in drugim, ubogi v vsakem oziru, človek bi se nad njimi razjokal. Baar je podoben Gorkemu in naturalističnemu Gerhartu Hauptmannu.“ Najnovejši spis Baarov „Pro kravičku“ je preprosta povest o mladima zakonskima, ki gresta na Bavarsko, da bi si tam toliko zaslužila, da bi si kupila kravico. Koliko je v tej povesti umetnosti, koliko finega risanja značajev in raznih duševnih položajev! Baar je izvrsten dušeslovec in se vtopi globoko v tajne duševnega življenja, kakor včasih Meško v svojih črticah.

Dr. Antonín Podlaha: **Bedřich Nietzsche a jeho filosofie.** Vzdělávací knihovna katolická. Svazek XXXI. Cena K 1.80 — H koncu 19. stoletja smo doživeli tako strasten napad na krščanstvo, kakršnega dozdej še ni poznala zgodovina. Zakrivil ga je „filozof“ Friderik Nietzsche, ki se je s ponosom imenoval „antikrista“. In ta modroslovec je sedaj v modi kakor Ibsen, ali Tolstoj. Premnogi ga občudujejo kot najbolj izvirnega in globokega modernega mislitelja in ga proglašajo za prvega moralista stoletja, za Darwina moralke. Dosti pa je tudi takih, ki ga smatrajo za rafiniranega šarlatana, ki je izviren le v pikantni in drzni stilistiki, a ne pozna nobene logike. Nekateri v njem častijo modernega „Mesijo“ nove omike, drugi se pa ogibljejo nevarnega demona in še drugi ga prezirajo kot blaznika, ki ga je njegova „filozofija“ pritrjala do nesrečne smrti v norišnici. Nietzsche je zanimiv in izreden kulturno-zgodovinski pojav, in zato je prav da se presodi s stališča filozofskega, zlasti pa verskega. Zakaj v velikem boju modernih protikrščanskih svetovnih nazorov proti nazoru krščanskemu tvori Nietzsche vrhunec predrzne bojevitosti. On je najradikalnejši izmed vseh dosedanjih radikalnih sovražnikov krščanstva; Strauss, Renan, Schopenhauer, Darwin, Häckel so v primeri z Nietzschejem uprav nedolžni. Da bi se češki katoliki seznanili z življenjem Nietzschejem, z razvojem in bistvom njegove filozofije, je izdal dr. A. Podlaha pod zgornjim naslovom knjigo, ki bode gotovo vsakega omikanca zanimala. Knjiga ni obširna, ali zelo poučna.

Fr. Štingl.

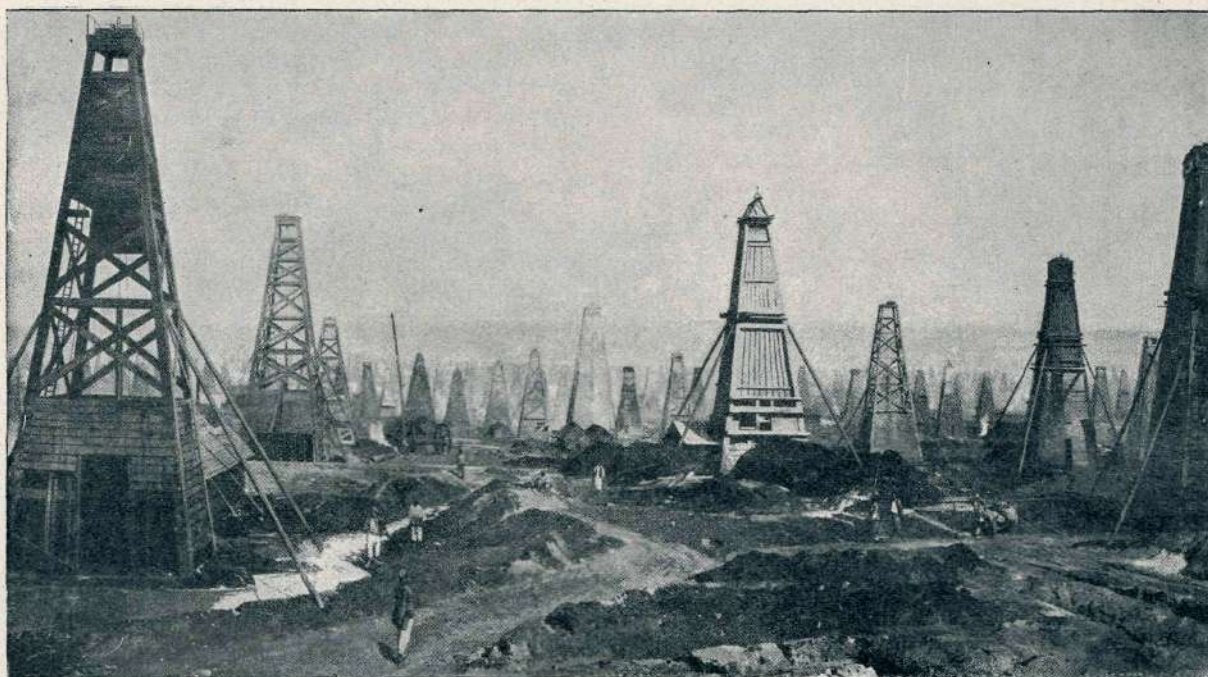
SLOVAŠKA.

Verše J. Jesenského. Liptovský Sv. Mikuláš. Tlačou a nakladem Klimeša a Pivku. 1905. 160. Str. 152. Cena? — Po dolgi dōbi se je pokazala v slovaški književnosti zopet knjiga izvirne poezije, katere morejo biti Slovaki veseli. Jesenský je s to prvo pesniško knjigo pokazal, da za njega niso zastonjeli njegovi pesniški predniki, nad katerimi se je vzgledoval, kakor: Sládkovič, Hviezdoslav, Žiak, Podjavorinská, Chalupka in drugi. — Vsebina verzov Jesenského je osobito ljubezen z decentnim hrepenenjem. Tupatam ne manjka tudi humorja ali pa globokejšega, v življenje segajočega akorda. Posebno moramo omeniti, da se Jesenský zna krasno izražati; v izražanju svojih čuvstev in misli je mojster. Njegovi izrazi so lepi, fini in izvirni. Očitati se mu more to, da so nekatere pesmi težko razumljive, ker so

preveč subjektivne. Sicer so pa resnične besede Hurbana-Vajanskega o pesniški zbirki Jesenskega: „Jesenský je Slovakom podal krasen, dišeč šopek samih slovaških polnih cvetov. Mnogi verzi Jesenskega so še mošt, ki se že peni, ali še ni dozorel v vino zlate jasnosti. Toda to je mošt, ne pa voda. Le naprej! Slovaška muza s hrepenenjem pričakuje zvokov iz njegove lipe.“

Slováci v Uhrách. Objasnuje Fr. V. Sasinek. Druhé, oprávené vydání. Turč. Sv. Martin. Nákladem vlastním. 1905. 80. Str. 40. Cena 20 hal. V ogrskem državnem zboru je pred tremi leti govoril mažarski poslanec Hodossy o Slovakih tako-le: „Na Ogrskem, na

življenja, niso mogli nikoli doseči narodne zavesti. Na začetku XIX. stoletja je bil Kollár prvi, ki je iznašel slovaški narod.“ Da bi to trditev poslanca Hodossya ovrgel, je napisal znani slovaški zgodovinar Sasinek knjižico „Slováci v Uhrách“, v kateri jasno in temeljito dokazuje, da so bili Slovaki že v starih časih na Ogrskem. Že v IX. stoletju so Slovaki tvorili jedro velike moravske države in so živeli na istem ozemlju, na katerem živé tudi danes. Po prihodu Mažarov so se Slovaki dobro od njih razločevali. Samo po tatarskem navalu v XIII. stoletju so se med Slovaki naselili drugi narodi. Sasinek navaja kraljevske listine iz XIII. stoletja, v katerih se izrecno govori o Slovakih. V XV. stoletju je sicer Jiskra zasedel Slovaško ali

PETROLEJSKI VRTALNI STOLPI V BALAHANIH.

ozemlju od Požuna do Ungvara biva slovaško ljudstvo. To ljudstvo ni bilo vedno slovaško. Na velikem delu njegovega ozemlja je bilo nekdanje ljudstvo mažarsko; ali napadi husitov pod Jiskro so iztrebili mnogo tamošnjega prebivalstva in na njegovo mesto so se naselili Hrvati in Čehi. Pozneje za časa Rakocija sta vojska in kuga iztrebili prebivalstvo zgornjih okrajev. Da bi deželna gosposka nadomestila izgubo, je naselila tja nove podložnike iz Galicije in Šlezije namesto Mažarov. Tako je nastalo ljudstvo, ki ga danes zovemo slovaško. Slovaki zgornje Ogrske nimajo torej zgodovinske preteklosti, niso imeli nikoli državnega

vladal je Slovakom. — Knjižica je pisana poljudno in vendar temeljito. Da je Slovakom dobro došla, dokazuje njena druga izdaja.

Volosko - Venecia. Cestopísne črty od Svetozara Hurbana-Vajanskega. (Od tisk z Nár. Novin.) Turč. Sv. Martin. 1905. 160. 131 + 4. Cena 80 hal. — G. Svetozar Hurban-Vajanský se je tudi letos udeležil 6. shoda slovanskih časnikarjev v Opatiji in po shodu je šel gledat krasne Benetke. Svoje potovanje je najprej opisal v slovaških „Nár. Novinah“ in sedaj je izdal potopis v posebni knjižici. Potopis je razdeljen na 40 poglavij; večina